

Bu sayfa Őu linkten yazdırılmıŐtır: [<http://www.risaleonline.com/soru-cevap/mezheplerin-ortaya-cikis-sebepleri-ve-nedenleri>]

[Mezhebler](#)

Soru

Mezheplerin ortaya çıkıŐ sebepleri ve nedenleri

Efendimiz(a.s.m) zamanında hiŐbir mezhep yokken sonradan bųyųk zatlar tarafından mezheplerin ortaya çıkmasının nedeni nedir?

Cevap

Asırlara gųre Őeriatlar deŐiŐir. Belki bir asırda, kavimlere gųre ayrı ayrı Őeriatlar, peygamberler gelebilir ve gelmiŐtir. En son peygamber olan Hz. Muhammed'den(sav) sonra İslamiyet, her asırda, bųtųn insanlıŐa yeterli geldiŐinden, farklı Őeriatlara ihtiyaŐ kalmamıŐtır. Fakat teferruatta, bir derece ayrı ayrı mezheblere ihtiyaŐ kalmıŐtır.

Evet nasıl ki mevsimlerin deŐiŐmesiyle elbiseler deŐiŐir, mizaŐlara gųre ilaŐlar farklılık arz eder. Őyle de, asırlara gųre Őeriatlar deŐiŐir, milletlerin kabiliyetlerine gųre hųkųmler farklılaŐır. ųnkų Őeriat hųkųmlerinin teferruat kısmı, insanların hallerine, durumlarına bakar. Ona gųre gelir, ilâŐ olur.

GeçmiŐ peygamberler zamanında, insan tabakaları, sınıfları birbirinden çok uzak, karakter ve huy bakımından hem bir derece kaba, hem Őiddetli ve basit fikirli ve medeni olmaktan uzak, bedeviyete yakın olduŐundan, o zamandaki Őeriatlar, onların haline muvafık bir tarzda ayrı ayrı gelmiŐtir. Hattâ bir kıt'ada bir asırda, ayrı ayrı peygamberler ve Őeriatlar bulunmuŐ. Sonra âhirzaman Peygamberinin gelmesiyle, insanlar gųya ibtidâi(ilkokul) derecesinden, idadiye(lise) derecesine terakki ettiŐinden, çok inkılabat ve ihtilatat ile akvam-ı beŐeriye birtek ders alacak, birtek muallimi dinleyecek, birtek Őeriatla amel edecek vaziyete geldiŐinden, ayrı ayrı Őeriata ihtiyaŐ kalmamıŐtır, ayrı ayrı muallime de lųzum

görülmemiştir. Fakat tamamen bir seviyeye gelmediklerinden ve sosyal hayat seviyesi her yerde aynı seviyede olmadığından, farklı farklı mezhepler ortaya çıkmıştır.

Bir kısım mağrur insanlar: “Şu meseleler, içtihadî meselelerdir. Bunlarda, mezhepler birbirine muhalif gidiyor. Hem onlar da bizim gibi insanlardır, hata edebilirler. Öyle ise biz de onlar gibi içtihad ederiz, istediğimiz gibi ibadetimizi yaparız. Onlara tabi olmaya ne mecburiyetimiz var? diyerek dört mezheb imamına denklik iddaa ederler/ettiklerinin farkına varmazlar. Böylelikle şeytanın bu hilesiyle, başlarını mezheplerin zincirinden çıkarıyorlar.

Allah ashab-ı kirama, tâbiine ve müctehid fakihlere, peygamberimizin(sav) hayat tarzı olan sünnetini kıyamete kadar sürecek şekilde korumayı ilham etti. O, dilediği her şeye kâdirdir.

Hz. Peygamber(sav) zamanında fıkıh tedvin edilmemişti. O zaman hükümlerle ilgili araştırmalar da daha sonra fakihlerin yaptıkları gibi değildi. Fakihler, bütün güçlerini kullanarak, rükünleri, şartları, edepi, ayrı ayrı ve delilleriyle açıklıyorlardı. Halbuki Hz. Peygamber(sav) dönemi böyle değildi. O, abdest alıyordu ve sahabe de onun abdest alışını görüyor, öyle abdest alıyordu. O namaz kılıyor, onun namaz kıldığını görüyorlar ve onlar da onun gibi namaz kılıyorlardı. Hacda da onun nasıl Hacc ettiğine baktılar ve öyle haccettiler. Hz. Peygamberin durumu genelde böyleydi.

Sahabeler, meydana gelen olaylar hakkında Hz. Peygambere(sav) fetva sorarlar, o da fetva verirdi. Ona yargı ile ilgili olaylar getirilirdi ve bunları karara bağlardı. Sahabenin her biri de onun ibadetlerinden, fetvalarından ve kararlarından görme imkanı bulduklarını hıfz ettiler ve anladılar. Her birisine işaret eden alametleri, ibadet, fetva ve kararların hangisinin mübah, hangisinin müstehap olduğunu ve kimini de neshe hamlettiler. Kendi aralarında konuşurlarken, sözün hangi maksatla kullanıldığını anlıyorlar ve açık ifadeyi de, işareti de, imayı da rahatça biliyorlardı. Hz. Peygamberin döneminde sahabe bu haldeydi. Sonra çeşitli yerlere dağıldılar. Her biri bir bölgede örnek insan oldu. Olaylar çoğaldı, yeni meseleler ortaya çıktı. Onlara fetva soruldu ve her biri kendi istinbatına göre cevap verdi. Eğer sorunun cevabı, daha önce bildikleri veya istinbat ettikleri arasında yoksa kendi görüşleriyle icthad ettiler. Hz. Peygamberin nass olarak ifade ettiği meselelerin illetini(gerçek nedenini) bildiler ve illetin bulunduğu yerde hükmü genelleştirdiler. Hz. Peygamberin maksadına uygun cevabı bulmak için hiçbir çabadan kaçınmadılar. İşte bu sırada aralarında çeşitli sebeplerle görüş ayrılıkları meydana geldi.

Görüldüğü gibi Hz. Peygamberin ashabının görüşleri farklılık arz etmektedir. Tabiinden her biri de, sahabenin görüşlerinden, alabildiğini aldı. Hadislerden ve sahabenin sözlerinden duyduklarını ezberledi, anladı, farklı olanları kendi imkanı ölçüsünde değerlendirdi. Aralarında tercih yaptı. Bu durumda tabiin alimlerinin her birinin kendine has görüşü(mezhebi) oluştu.

